

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 14 DECEMBRIE 1971¹

**Comisia Comunităților Europene
împotriva Republicii Franceze**

„Agenție de aprovizionare”

Cauza 7/71

În cauza 7/71,

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de J. P. Delahousse, consilier juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui E. Reuter, consilier juridic, 4, boulevard Royal,

reclamant,

împotriva

REPUBLICII FRANCEZE, reprezentată de R. Sivan, ambasador extraordinar și plenipotențiar, în calitate de agent, asistat de G. de Lacharrière, ministru plenipotențiar și de Petit, asistent al directorului de relații internaționale la Comisariatul pentru Energie Atomică, cu sediul ales la Luxemburg, la Ambasada Franței, 19-21, rue Notre-Dame,

pârât,

având ca obiect constatarea faptului că Republica Franceză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi incumbă în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, prin refuzul de a aplica dispozițiile titlului II, capitolul VI, din acest tratat,

CURTEA,

constituită din R. Lecourt, președinte, J. Mertens de Wilmars (raportor) și H. Kutscher, președinți de cameră, A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco și P. Pescatore, judecători,

avocat general: K. Roemer

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât, prin cererea depusă la grefă la 11 martie 1971, Comisia a sesizat Curtea, în temeiul articolului 141 din tratatul CEEA, cu o acțiune pentru recunoașterea faptului că

¹ Limba de procedură: franceza.

Republica Franceză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi incumbă în temeiul dispozițiilor titlului II, capitolul VI din acest tratat, prin refuzul de a transmite Comisiei rapoartele anuale prevăzute la articolul 70 din tratat, încheind, fără știrea Agenției de aprovizionare, contracte privind importurile din Republica Federală Germania, din Canada și din Italia și privind furnizarea către Italia a unor materiale fisile speciale și, în cele din urmă, prin refuzul de a notifica Agenției existența unui angajament referitor la prelucrarea uraniului importat din Africa de Sud, precum și cantitățile care fac obiectul transferului respectiv;

Cu privire la admisibilitate

2 Întrucât guvernul Republicii Franceze contestă admisibilitatea acțiunii, susținând că aceasta a fost tardiv introdusă;

3 Întrucât începând din 1965, acesta și-a exprimat în mod constant punctul de vedere că dispozițiile capitolului VI din tratat, a căror încălcare îi este imputată, sunt caduce și, prin urmare, guvernul Republicii Franceze a acționat în conformitate cu acest punct de vedere;

4 Întrucât Comisiei nu îi era permis să sesizeze Curtea de Justiție în 1971 cu privire la o situație care continuă din 1965 și despre care avea cunoștință din acea perioadă;

5 Întrucât exercitarea acțiunii în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de către un stat, prevăzută la articolul 141 din tratat, nu este limitată la o perioadă prestabilită, această procedură implicând, prin natura și obiectivul său, puterea Comisiei de a aprecia mijloacele și termenele cele mai adecvate pentru a pune capăt eventualelor încălcări ale tratatului;

6 Întrucât Comisia a introdus acțiunea numai după o perioadă îndelungată de timp, acest fapt nu poate avea drept consecință regularizarea unei încălcări care persista;

7 Întrucât, mai mult, existența tranzacțiilor în litigiu nu a fost relevantă, conform unei afirmații necontestate a Comisiei, decât la o dată mai recentă, ca urmare a anchetelor efectuate în principal în cursul anului 1968;

8 Întrucât la 24 aprilie 1969 Comisia i-a notificat Comisariatului pentru Energie Atomică din Franța faptele de care avea cunoștință și a inițiat, la 12 martie 1970, procedura de la articolul 141, invitând guvernul francez să-și prezinte observațiile cu privire la diferite încălcări pe care Comisia le-a indicat în mod exact;

9 Întrucât, conform guvernului francez, acțiunea este inadmisibilă întrucât constituie și un abuz de procedură;

10 Situația creată de la 1 ianuarie 1965, întrucât Consiliul nici nu a confirmat dispozițiile capitolului VI din tratat, nici nu a adoptat dispoziții noi, ar fi trebuit să dea naștere unei acțiuni în constatarea abținerii de a acționa împotriva acestei instituții;

11 întrucât, prin înlocuirea unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor prevăzute de tratat introduse împotriva unui stat membru, Comisia urmărește declararea faptului că, „deși nu a fost confirmat de Consiliu, capitolul VI continuă să fie aplicabil”, în timp ce, dimpotrivă, este necesar „să se consolideze obligația de a acționa pe care tratatul o impune Consiliului”;

12 faptul că Consiliul nu s-a pronunțat cu privire la problema dacă, după 31 decembrie 1964, este necesar să se confirme dispozițiile capitolului VI sau ca acestea să fie substituite de un regim de aprovizionare diferit, nu poate împiedica Comisia să vegheze la respectarea dispozițiilor pe care aceasta le consideră încă în vigoare;

13 întrucât, prin urmare, în măsura în care statele membre erau obligate, în perioada respectivă, să se conformeze dispozițiilor capitolului VI din tratat - cu privire la care Curtea urmează să se pronunțe în continuare - o acțiune în constatarea faptului că un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile rezultând din dispozițiile menționate, urmărește să asigure aplicarea tratatului și nu poate constitui un abuz de procedură;

14 întrucât, în cele din urmă, obiecția potrivit căreia Comisia încerca să influențeze dezbaterile viitoare ale Consiliului este lipsită de relevanță;

15 întrucât acțiunea este admisibilă;

Cu privire la fond

a) Cu privire la interpretarea articolului 76 din Tratatul Euratom

16 Întrucât pârâțul susține în primul rând că, în temeiul articolului 76 al doilea paragraf din tratat - astfel cum reiese în special din folosirea în acest text a cuvintelor „la încheierea” - în lipsa confirmării de către Consiliu, la 31 decembrie 1964 sau într-un termen rezonabil de la această dată, a dispozițiilor capitolului VI sau în lipsa adoptării unor dispoziții noi, dispozițiile menționate sunt caduce;

17 întrucât neaplicarea acestor dispoziții nu constituie o neîndeplinire a obligațiilor, în sensul articolului 141;

18 întrucât caducitatea dispozițiilor tratatului nu poate fi prezumată;

19 întrucât statele membre au convenit să instituie o Comunitate pe durată nedeterminată, dotată cu instituții permanente investite cu puteri efective, rezultate dintr-o limitare a competențelor sau dintr-un transfer de atribuții din partea statelor în favoarea Comunității;

20 întrucât, prin urmare, atribuțiile astfel conferite nu pot fi retrase, iar obiectivele prevăzute de acestea nu se pot reîntoarce doar în sfera de competență a statelor membre și nu pot interveni decât în temeiul unei dispoziții exprese din tratat;

21 întrucât acestea nu intră în sfera de aplicare a articolului 76;

22 întrucât această dispoziție înscrisă la finalul capitolului VI, care pune în aplicare obligația generală impusă instituțiilor Comunității prin articolul 2 litera (d), de a veghea la aprovizionarea constantă și echitabilă a tuturor utilizatorilor cu minereuri și combustibili nucleari, are în special scopul de a permite adaptarea sistemului de aprovizionare la evoluția circumstanțelor și, prin urmare, nu poate fi interpretată ca privând Comunitatea de un mijloc de acțiune menit să realizeze unul dintre obiectivele tratatului;

23 întrucât o eventuală abținere a Consiliului de la exercitarea atribuțiilor pe care le deține în temeiul articolului 76 al doilea paragraf, cu scopul de a adapta dispozițiile acestui capitol la rezultatele experienței, nu poate avea ca efect distrugerea legăturilor pe care statele membre au convenit să le stabilească între ele și eliminarea obligațiilor rezultând din acestea pentru fiecare;

24 întrucât faptul de a admite caducitatea întregului capitol VI, fără intrarea în vigoare simultană a unor noi dispoziții, ar însemna acceptarea unei rupturi a continuității într-un domeniu în care tratatul, în special prin articolul 2, a prevăzut urmărirea unei politici comune;

25 întrucât deși termenii articolului 76 arată că, după o perioadă de șapte ani, Consiliul și Comisia pot introduce modificările pe care experiența le-a indicat ca fiind necesare sau pot confirma dispozițiile originare, aceasta nu presupune, totuși, că se poate stabili o legătură oarecare între eventuala neexercitare a acestor competențe și caducitatea, imediată sau la o dată ulterioară, a fostelor dispoziții;

26 întrucât într-adevăr, articolul 76 nu conține nicio prevedere expresă referitoare la declinarea de către Comunitate a misiunii care îi este conferită prin articolul 2, și nici reînvoarea acestei misiuni în competența statelor membre;

27 întrucât nu poate fi reținută nici obiecția conform căreia menținerea în vigoare a dispozițiilor în litigiu constituie o confirmare a respectivelor dispozițiilor într-o formă și în conformitate cu norme diferite de cele stabilite în mod expres la articolul 76 paragraful al doilea, astfel încât acesta devine inutil;

28 într-adevăr, până la data adoptării deciziei, fie de a permanentiza normele existente, fie de a le înlocui cu norme noi, dispozițiile capitolului VI sunt menținute numai cu titlu temporar, astfel încât acestea să poată fi înlocuite oricând cu un ansamblu de dispoziții noi care fac parte dintr-un regim de aprovizionare diferit;

29 întrucât motivul întemeiat pe articolul 76 din tratat trebuie, prin urmare, respins;

b) Cu privire la realitatea presupuselor încălcări

30 Întrucât Comisia susține în primul rând că pârâțul a omis să îi transmită din 1965, rapoartele anuale prevăzute la articolul 70 din tratat;

31 Întrucât guvernul francez afirmă că informațiile a căror comunicare este cerută în temeiul prezentului articol, fac obiectul unei publicări anuale în rapoartele Comisariatului pentru Energie Atomică francez, care sunt trimise Comisiei;

32 Întrucât reclamanta a susținut ulterior că aceste rapoarte nu „acoperă în întregime informațiile solicitate” fără a preciza, cu toate acestea, în ce fel indicațiile conținute în rapoartele Comisariatului sunt insuficiente;

33 Întrucât din rapoartele prezentate Curții reiese că acestea conțin, cel puțin în planul prospecțiunii, al producției și al evoluției probabile a rezervelor, informații care pot ajuta Comisia în realizarea sarcinilor sale;

34 Întrucât, de altfel, aceasta nu a susținut că a solicitat vreodată informații suplimentare;

35 Întrucât, în aceste condiții, elementele furnizate de Comisie nu sunt suficiente pentru a permite să se concluzioneze că a existat o neîndeplinire a obligațiilor, în sensul articolului 70;

36 Întrucât i se reproșează în continuare guvernului pârât că a efectuat diverse vânzări sau achiziții de materiale fisile speciale, cu încălcarea dreptului de opțiune și a dreptului exclusiv al Comisiei de a încheia astfel de acorduri de furnizare, precum și în faptul că a omis să notifice Agenției un contract de lohn pentru uraniul provenind din Africa de Sud;

37 Întrucât guvernul francez nu a contestat faptul că tranzacțiile invocate au fost efectuate fără intervenția Agenției, este necesar să se constate că prerogativele acesteia din urmă nu au fost respectate;

c) Cu privire la alte circumstanțe de natură să excludă constatarea unei neîndepliniri a obligațiilor

38 Întrucât guvernul francez susține în continuare faptul că, chiar dacă dispozițiile capitolului VI au rămas în vigoare, acestea au fost aplicate doar într-un mod pur formal, fără vreun efect real;

39 Întrucât încălcările invocate se referă în mod esențial la achiziționarea sau la vânzarea de materiale fisile speciale, guvernul pârât obiectează că poziția cvasi-monopolistică a principalului furnizor al Comunității a exclus, în acest domeniu, orice echilibru al ofertei cu cererea, în timp ce tocmai acest echilibru justifică dreptul de opțiune al Agenției și dreptul său exclusiv de a încheia contracte de livrare a produselor;

40 Întrucât, fără îndoială, din cauza structurii pieței de materiale fisile speciale, echilibrarea ofertei cu cererea la intervenția Agenției nu a condus, în cursul perioadei respective, la stabilirea unui preț de piață;

41 cu toate acestea, nu rezultă că intervenția Agenției, în calitate de organism comunitar care acționează în numele tuturor utilizatorilor săi, nu mai contribuie la realizarea obiectivelor tratatului;

42 întrucât această intervenție, în special în cadrul acordului de cooperare încheiat la 8 noiembrie 1958 între Euratom și Statele Unite ale Americii, era de natură să garanteze utilizatorilor din diferitele state membre un acces egal la materialele fisile speciale;

43 întrucât, cu toate acestea, faptul că condițiile pieței au făcut mai puțin necesară, pentru o anumită perioadă de timp, utilizarea mecanismelor de aprovizionare prevăzute de tratat, nu este suficient pentru a priva dispozițiile referitoare la aceste mecanisme de forța lor obligatorie;

44 întrucât guvernul francez susține în continuare că absența unei decizii a Consiliului, la încheierea perioadei de șapte ani prevăzute la articolul 76 din tratat, a creat o situație juridică echivocă, menținerea în vigoare a dispozițiilor capitolului VI devenind cel puțin incertă, având în vedere diversele interpretări posibile ale articolului 76 paragraful al doilea menționat;

45 întrucât celelalte state membre nu au suferit niciun prejudiciu din cauza comportamentului reproșat;

46 întrucât aceste circumstanțe exclud, în opinia guvernului francez, o neîndeplinire a obligațiilor, în sensul articolului 141;

47 întrucât nu este posibilă justificarea neîndeplinirii unei obligații prin invocarea incertitudinii situației juridice în care se află statul membru și împotriva căreia tratatul îi oferă mijloace de acțiune;

48 întrucât, pe de o parte, obligația generală de cooperare înscrisă la articolul 192 ar fi trebuit să determine pârâtul să pună capăt incertitudinii de care beneficiază acesta, utilizând mijloacele oferite de tratat, care pune la dispoziția fiecărui stat interesat, în special prin articolul 148, acțiunile corespunzătoare pentru a remedia o eventuală inacțiune din partea Consiliului;

49 întrucât, pe de altă parte, procedura privind neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru permite stabilirea cu exactitate a sferei de aplicare a obligațiilor statelor membre în cazul divergențelor de interpretare;

50 întrucât, în cele din urmă, articolul 141 nu impune existența unui prejudiciu suferit de celelalte state membre ca o condiție de exercitare a procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor;

51 întrucât, prin urmare, motivul trebuie să fie respins;

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 întrucât în temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată;

53 întrucât pârâtul a căzut în pretenții cu privire la aspectele esențiale;

pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea susținerilor orale ale părților;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, și în special articolele 52, 55, 57, 64, 70, 75, 76 și 141, 148 și 192;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Europene a Energiei Atomice;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene;

CURTEA,

respingând orice alte concluzii, mai ample sau contrare, hotărăște:

1) Prin încheierea, fără consultarea Agenției de aprovizionare, a unor contracte cu privire la importul a 3 555 kg de uraniu îmbogățit cu 1,15% provenind din centrala Kahl, a unor cantități de plutoniu provenind din Canada, a 116 kg de plutoniu provenind de la Ente nazionale per l'elettricità, precum și la furnizarea către Comitato nazionale per l'energia nucleare a aproximativ 2 000 kg de uraniu îmbogățit la 4,7%;

prin omiterea de a notifica Agenției de aprovizionare existența unui angajament referitor la prelucrarea uraniului importat din Africa de Sud, precum și la cantitățile care fac obiectul transferului respectiv;

Republica Franceză nu și-a îndeplinit obligațiile care îi incumbă în temeiul titlului II capitolul VI din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice, în special în temeiul articolelor 52, 55, 57, 64 și 75;

2) Pentru restul, acțiunea este respinsă.

3) Pârâtul este obligat la plata cheltuielilor de judecată.

Lecourt
Donner

Mertens de Wilmars
Trahucchi

Monaco

Kutscher
Pescatore

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 14 decembrie 1971.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt